

ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОГО РЕДАКТОРА

Великий мудрець України Іван Франко у передмові до польського видання його творів 1897 року (повністю ця автобіографічна сповідь була передрукована журналом “Молода Україна” у 1926 р. — Кн. 6. — С. 10-12), картаючи інтелігенцію за відсутність справжнього громадського духу, посвяти, любові, висловивши біль за відсутність у широкого загалу волі діяти, так задекларував свій обов’язок: “Як син українського селянина, вигодуваний чорним селянським хлібом, працею твердих селянських рук, почуваюсь до обов’язку панщиною цілого життя відробити ті шеляги, що їх видала селянська рука на те, щоб я міг видряпатись на висоту, де видко світло, де пахне воля, де ясніють вселюдські ідеали. Мій руський патріотизм то не сентимент, не національна гордість, то тяжке ярмо, вложено долею на мої плечі. Я можу здригатися, можу стиха проклинати долю, що вложила мені на плечі се ярмо, але скинути його не можу, Іншої батьківщини шукати не можу, бо став би підлим перед власним сумлінням. І коли що полекшує мені двигати се ярмо, так се те, що бачу, як руський нарід, хоча він гноблений, отемнюваний і деморалізований довгі віки, хоч і сьогодні бідний, недолугий і непорадний, але все-таки поволі підноситься, відчуває в щораз ширших масах жаждобу світла, правди та справедливости, й до них шукає шляхів. Отже, варто працювати для цього народу й ніяка праця не піде намарне”.

Почуття обов’язку обов’язкове — розтлумачував Іван Франко. “Двигни з пільми люд робучий, розхитай в нім ясні думи, виплекай братерську згоду” — так визначив цей обов’язок “цілий чоловік”, який добре володів 14-ма іноземними мовами і добротню писав чотирма — українською, польською, німецькою, російською. “Не мовчи! Хоч би ушам глухим, до німої гори — говори!” — криком кричав Каменяр, який глибоко вірив, що Україна засяє у народів вольних колі. У його працях ми знайдемо сотні й тисячі подібних глибоких думок, вогню в одежі слова, слова з криниці чистої любові. Для нас, журналістів, учених, це — орієнтир до крайвіку.

Нинішній Вісник, як і попередні, багатоплановий, тематично й жанрово (багатоаспектність статей), рівно ж — за географією репрезентації суджень, висновків, рекомендацій учених України і низки закордонних країн — США, Польщі, Німеччини та ін. Однак стрижневою лінією усіх публікацій є прагнення окреслити роль мас-медіа в нових умовах розвитку світової цивілізації, тотальної медіатизації суспільно-політичного, духовного життя народів. Нині практично усі дослідники масової комунікації, зокрема найвищого гатунку творчої діяльності — публіцистики, приходять до висновку про те, що журналіст як людина місії мав багато спільного з письменником, діячем мистецтва, вченим, істориком, політиком, юристом, культурологом, священником, оратором, педагогом, соціологом, психологом. Наука як засіб пізнання, ідеологія як засіб ціннісної орієнтації, політика як засіб соціального й політичного регулювання,

мистецтво як засіб естетичного розвитку, психологія як мотиваційний чинник — усі ці сфери пізнання й утвердження Істини закономірно зінтегровуються у цілісне бачення “будівництва” людини, упорядкування соціуму, гармонізації відносин між народами, культурами, цивілізаціями.

Публіцистика (журналістика) охоплює усі три вирішальні сфери життєдіяльності людини — світоглядно-орієнтаційну — передовсім, організаційну й технологічну. Тому важливо, щоб вона стала найвищим творчим виявом культури. Адже найвища природа людини — її дух, божественна суть, духовно-моральний стрижень особистості. Поглибленню, розширенню свідомості споживачів інформації, прилучення до творчого, альтруїстичного способу життя саме й покликана справдешня журналістика. Вирішальна функція культури — людинотворча, вона впливає з її найвищого призначення: творити людину, її духовний світ. Авторитетний автор газети “День” — відомий філософ Сергій Кримський (до слова: блискучий репрезентатор світоглядної публіцистики) у своєму есеї “Заклики духовності XXI століття” нагадує: “Духовність завжди виступає як альтернатива хаосу, небуттю, спрощенню, коли творча повнота людського буття редукується до тварного початку самовпевненого споживання, коли нівелюється всяка відмінність суб’єктів та панує тотальна посередність, духовність — це завжди заклик “зверху” здійснити те, що не здійснюється само по собі, наявним чином, заклик, що потребує, однак, Індивідуального розшифрування”.

Ми повинні категорично відкинути, відтак, стереотип “попит породжує пропозицію”. Його, нагадаємо, розвінчав ще Сократ, доводячи, що ганебно займатися підлабузнюванням, що “найогиднішою є несправедливість і взагалі розпаскудженість душі”; “коли риторика двоїста, то одна її частина є підлабузнюванням, ганебною балаканиною для народу, а друга — прекрасна, яка прагне до того, аби душі громадян стали чимкращими, і яка завжди захищатиме в промовах те, що справді найкраще, незалежно від того, приємно це буде слухачам чи ні” (див.: Платон. Діалоги. — Київ, 1995. — С. 211). Публіцистика думання й високого морального обов’язку спроможна вилікувати скалічений рід людський, оздоровити, відновити духовний каркас народного життя, відродити соціальний оптимізм, людську гідність, пом’якшити внутрішню озлобленість, вилікувати вульгарний релятивізм, який знищує культуру свободи, утвердити соціальну справедливість, Франкову “святую правду”.

Йосип Лось